

ותשובה ותפילה וצדקה הרב מואיז נבון

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזרה - "ונתנה תוקף".

משלי פרק י פסוק ב - לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות:

מצודת דוד משלי פרק י פסוק ב

אוצרות רשע - אוצרות הנאספות ברשע לא יועילו בעת בא יום הפקודה כי לא יפדה נפשו בממון:
וצדקה - אבל הצדקה מצלת מן המיתה:

~ שקולה לכל ~

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ט עמוד א

ואמר רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנאמר: והעמדנו עלינו מצות וגוי, מצוה אין כתיב כאן אלא מצות. ...

המהר"ל בפירושו לאגדות הש"ס (ב"ב נט):

"שקולה צדקה כנגד כל המצות - ביאור זה כי כאשר הוא נותן צדקה, דבר זה נקרא שעושה צדק ויושר, שהרי מצוה זאת בפרט נקרא צדקה, שתראה כי המצוה הזאת הצדק, וכל המצות הם הצדק והיושר, וכדכתיב: "וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל (המצוה הזאת) החוקים האלה" - (דברים ו, כה). ומאחר כי מצוה זאת בפרט נקראת צדקה, מפני שהוא עצם הצדקה כמו שמורה על זה השם שנקראת צדקה ולא תמצא זה במצוה אחרת, לכך שקולה כנגד כל המצות, אע"ג שכל אחת יש בה הצדק".

~ להשתרש בתוך הכלל ~

משך חכמה ויקרא פרק ח

ולכן נהגו להרבות בצדקה ובחסד בימים אלו [הלכות תשובה להרמב"ם (פרק ג, ה' ד)] כדי להשתרש בתוך כלל אחינו בני ישראל - הכלל הדבוק לאבינו בשמים תמיד.

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזרה: גישת עלות-תועלת חברתית, זיידרמן וזיידרמן

במאמר זה אנו מבקשים להציע כיוון פרשנות אחר, שאותו נבחר באמצעות תאוריה כלכלית המיושמת באופן נרחב בעשורים האחרונים, ומשמשת כלי המסייע למדינות בקבלת החלטות במגזר הציבורי: ניתוח עלות-תועלת חברתית (social cost-benefit analysis)... נבחר מונח כלכלי זה בעזרת דוגמה [של בניית כביש אגרה איפה שיש ההשפעות החיצוניות, ז"א ההשפעות מעבר להכנסות כספיות] ...

אפשר לומר שביום הדין, ה' מתייחס אל כל אחד באופן הדומה לניתוח עלות-תועלת חברתית. אמנם, ברמה האישית עשיית טוב וחסד (כדוגמת הצדקה) עשויה לשנות את המאזן האישי לטובה. אך מנקודת מבט רחבה יותר, למעשים טובים יש השפעה נוספת: אדם שיענש, כפי שמתחייב מהמאזן האישי שלו, עלול להיות במצב שיימנע ממנו להרעיף טובה על הסובבים אותו. רשע שנגזר דינו למוות לא יוכל לסייע למעגלים הרחבים יותר בהם הוא מעורב. הוא כבר לא יחייך לפקיד הקבלה בכניסה לבניין, ולא יבקר את אמו הקשישה וידאג למחסורה. אדם עשיר, שייגזר עליו עוני ודלות, לא יוכל להעניק לעניים ולתמוך במוסדות כפי שנהג עד כה, וכן הלאה.

הקב"ה לוקח בחשבון גם השפעות חיצוניות חיוביות של תפקודו של האדם העומד למשפט. ככל שאדם עסוק בצדקה וחסד, וככל שהוא נצרך ונדרש לסובבים אותו, כך השיקולים הללו יהיו בעלי משקל רב יותר בימי הדין. הקב"ה קורא לנו לקחת חלק פעיל בתיקון עולמו ובניהולו, בלקיחת אחריות ובהרעפת טוב וחסד על המעגלים השונים המקיפים אותנו: הזוגי, המשפחתי, הקהילתי, החברתי, הלאומי והכלל עולמי. ככל שאדם פועל במישורים אלו, ולוקח על עצמו תפקידים בעלי משמעות, קשה יותר לוותר עליו, משום שחסרונו יורגש. ...

תהלים פרק קל

(ג) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה אֲדַנִּי מִי עֲמֹד:

"In preparation for Rosh Hashanah's judgement, make yourself a person whom the community requires." – R. Yisrael Salanter